

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב).

פרשת כי תצא

זה נחשב כאילו הוא בעצמו לא קיים את המצוה, וכן כשחבירו עבר עבירה, הרי זה נחשב כאילו הוא בעצמו עבר את העבירה. ולכן לענין תוכחה לאפרושי מאיסורא דן ה'יתבת גומא', שכיון שהוי כאילו הוא עושה ה'לא תעשה' כל שיש בידו למחות, לכן יש לדון שיהי' חייב לבזבז כל ממונו בכדי להוכיח את חברו ולהפרישו מאיסור, וכמו דצריך לבזבז כל ממונו בכדי לא לעבור בלא תעשה, עיי"ש.

- ג -

ומעתה יש לדון בנידו"ד, שהרי עיי' ההשתתפות בבחירות ניתן לשלוח נציגים של היהדות החרדית, שיפעלו בשליחותם של המצביעים למען כל כלל ישראל, עיי' שיפעלו למנוע חילולי שבת, ולמנוע נישואי תערובת עיי' גיורים פסולים וכדו', ועוד כהנה וכהנה פעולות שהנציגים יצילו על ידן יהודים מלעבור עבירות.

וא"כ לפי דברי התיבת גומא הנ"ל יש מקום לדון, שבגוונא שאינו יכול לקיים את מצות תוכחה בעצמו, אלא רק עיי' שלוחו, אזי הוא יתחייב להוציא את כל ממונו בכדי להציל את חברו מאיסור עיי' שלוחו, - ואפי' אילו רק יהודי אחד ינצל עיי' זה ממצות לא תעשה אחת, הרי יש מקום לדון שחייב לבזבז עבור זה את כל ממונו, וכיי' בנידו"ד שהנציגים החרדים עוסקים בהצלת רבים מישראל מעוון בכמה וכמה עניינים, ואכמ"ל.

ונמצא שלדברי התיבת גומא הנ"ל יש מקום לדון, שיתכן שחייב לבזבז את כל ממונו בעבור קיום החובה להשתתף בבחירות וכמבואר, (וגם לחזר על הפתחים יש מקום לדון שיהי' חייב בעבור זה, ועכ"פ לגבי בחור שמבקש מאביו את דמי הנסיעות, שאין בזה משום כבוד הבריות, ואכמ"ל).

- ד -

אמנם יעוי' עוד בפתחי תשובה (שם) שהביא את מש"כ ה'לבוש', שאיי"צ לבזבז ממונו עבור מצות תוכחה עיי"ש, - [וכן עיי' במאסף התורני 'ישורון' (כרך ט"ז עמ' תמ) שכתב הג"ר אביגדר נבנצל שליט"א וז"ל, 'שמעתי מאדמו"ר מרן (הגרש"ז אויערבך) זללה"ה, שאף שיש דין ערבות, שכל ישראל ערבים זה בזה, ומוטל על כל אחד מישראל לדאוג לקיום המצוה של חברו, מ"מ אין חיוב להוציא על כך ממון, וחיוב זה הוא לא משלו, אלא משל חברו, [וכעין קידושין לב. כיבוד אב משל מי, והכריעה הגמרא משל אב], שאין חיוב מדין ערבות, להוציא הוצאות של ממונו, כדי שיקיים חברו את המצוה' עכ"ל].

ומעתה לדעת הלבוש הנ"ל, שוב יש מקום לדון האם מחוייבים להוציא ממון בעבור קיום החובה להשתתף בבחירות, - אמנם באמת יש בהשתתפות בבחירות עוד כמה וכמה מצוות אחרות (מלבד מצות תוכחה הנ"ל), שמחמתן יש

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: אשר קרד בדרך ויזנב בדך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים: והיה בהניח ה' אלהיך לך מפל איבך מסביב בארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח: (כה, יז-יט).

הנה יש דין בהל' מצות זכירת מעשה עמלק דהויא מעניינא דפרשה, שיש להוכיח ממנו למה שיש לדון בנידון המצוי מאוד בעניינא דיומי, וכדלהלן.

דהנה ישנם אנשים שמתגוררים כעת בחו"ל, ויש להם זכות הצבעה בבחירות בארץ ישראל, - ויש לדון האם הם מחוייבים לנסוע לארץ ישראל בכדי להשתתף בבחירות, כפי הוראת רבותינו גדולי הדור זיע"א ושיבלחט"א, - אע"פ שיצטרכו להוציא בעבור זה ממון רב.

וכן יש לדון בבני ישיבות שאין להם כלל ממון משל עצמם, ובכדי לנסוע לעיר מגוריהם ששם מקום ההצבעה שלהם, הם צריכים לבקש מאביהם ממון בעבור הוצאות הנסיעה, - ויש לדון האם הם מחוייבים לבקש מאביהם 'צדקה' בשביל שיוכלו להשתתף בבחירות.

ויש לפלפל בזה טובא מכמה צדדים, וכדלהלן.

- א -

דהנה יש בענין ההצבעה בבחירות כמה וכמה מצוות, שמחמתן יש מקום לחייב את האדם להוציא מממונו בכדי להשתתף בבחירות, - אך לגודל חשיבות העניין, נציע בזה צד שיש מקום לדון, שיתכן שחייב לבזבז את כל ממונו בעבור קיום החובה להשתתף בבחירות, וכדלהלן.

דהנה כל ישראל ערבים זה בזה, ולכן כשהי' ביד אחד מישראל למחות בחבירו שלא יעבור עבירות, ולא מיחה, הוא נענש עבור החטאים של חברו (עי' סנהדרין כז:), - ויעוי' ברמ"א (יו"ד סי' קנז, א) שכתב וז"ל, 'ובמקום שאמרו כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה, הוא נתפס באותו עוון, מ"מ בדבר שיש חשש סכנה אי"צ להוציא ממונו ע"ז', עכ"ל.

וב'פתחי תשובה' (שם סק"ה) הביא שה'תיבת גומא' הסתפק, דאפשר דכאשר חברו עומד לעבור על מצות ל"ת, הוא מחוייב לבזבז כל ממונו עבור מצות תוכחה, דהיא מטעם 'ערבות', והוי כאילו הוא עושה ה'לא תעשה' כל שיש בידו למחות, עיי"ש.

- ב -

וביאור הדברים שס"ל להתיבת גומא שגדר החיוב מדין 'ערבות' הוא, שכל אחד מישראל מחוייב בעצמו גם בכל המצוות שחבירו מצווה בהן, הן בעשין והן בלאוין, - וכן נראה ג"כ מדברי הר"ן (ר"ה כט). שכתב וז"ל, 'שהרי כל ישראל ערבים זה לזה במצוות, וכיון שלא יצא חברו, כמי שלא יצא הוא דמי' עכ"ל, ולפי ביאור זה כשחבירו לא קיים מצוה, הרי

הפסח, אלא יכול להישאר במקומו, וכשיגיע י"ד בניסן הרי הוא בדרך רחוקה.

אמנם במנחת חינוך (מצוה ה, יג) הקשה על הצליח וז"ל, 'ודבריו אינם מובנים לי כלל, דודאי מצות עשה על כל ישראל לעשות הפסח, ככל מצות עשה שבעולם, ומחוייב לילך מקצה הארץ להתקרב עצמו כדי לקיים מ"ע... אטו לולב ושופר, וכי לא יהי' מחוייב לקנות קודם החג, ובחג אינו בנמצא, וכי אינו מבטל בזה המצות עשה, אתמהה...'. עכ"ל עיי"ש, [ועי"ע בימועדים וזמנים (ח"א סי' ג) במה שביאר את דברי הצליח].

ומעתה לדעת המנ"ח ז"ל, שודאי חייבים עוד לפני יום הבחירות, לדאוג לכך שיוכלו להצביע ביום הבחירות, וכמבואר.

- ט -

והנה העולם מקשה על דברי החיי אדם הנ"ל שאין חיוב לדאוג לפני יו"ט לשופר ולולב, כיון שאכתי לא הגיע זמן החיוב של המצוה וכנ"ל, מהא דאיתא בשו"ע (או"ח סי' תרפה, ז) וז"ל, 'י"א שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקרותם מדאו', לפיכך בני הישובים שאין להם מניין, צריכים לבוא למקום שיש מניין בשבתות הללו, כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא' עכ"ל, ובפשטות כוונתו גם לבני הישובים שאין להם מניין בתוך התחום, שגם הם צריכים ללכת בערב שבת ולשבות במקום שיש בו מניין, ולכאו' זהו דלא כדברי החיי אדם הנ"ל.

ולכאו' יש לתרץ, ששאני מצות זכירת מעשה עמלק שמדאו' אין קבוע לה זמן, ורק מ"מ צריך לזכור את מעשה עמלק לפחות פעם בשנה, ולכן כבר בערב שבת חייבים לדאוג לקיום המצוה גם לדעת החיי אדם, כיון שבעצם כל השנה מחוייבים בזכירת מעשה עמלק, ורק כל זמן שלא עברה שנה זה נחשב שעדיין זוכרים את מעשה עמלק ע"י הקריאה הקודמת, אך בעצם מחוייבים במצוה כל השנה, ולא דמיא לשופר ולולב.

ומעתה לפי"ז שוב י"ל שה"ה נמי בנידו"ד, שכיון שבעצם כל השנה אנו חייבים במצות תוכחה ובחיזוק כל ענייני הדת בארץ ישראל, ורק מ"מ לא כל יום יש לנו את ההזדמנות לשלוח נציגים שיחזקו את ענייני הדת בשליחותנו, לכן י"ל שגם לדברי הח"א הנ"ל, ודאי שצריכים לדאוג עוד לפני יום הבחירות, שנוכל לקיים את המצוה להצביע ביום הבחירות.

וזהו מה שפתחנו לעיל, די' דין בהל' מצות זכירת מעשה עמלק דהוא מעניינא דפרשה, שיש להוכיח ממנו למה שיש לדון בנידון המצוי מאוד בעניינא דיומי, ודו"ק.

ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה

ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות

בקו 'מים זכים': 02-633-5850

כמו כן בקו זה ניתן להאזין

לתגובות שהתקבלו במערכת

המען לתגובות: יצחק זאב כגן

רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית

טל': 1515-271-55442 (תא קולי)

פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)

דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM

מקום לחייב את האדם להוציא מממונו בכדי להשתתף בבחירות, ואין כאן מקום להאריך בזה.

- ה -

אכן אפי' אילו הי' הדין שאי"צ להוציא מממונו בעבור קיום החובה להשתתף בבחירות, אך מ"מ בנידו"ד בבני ישיבות שאין להם כלל ממון משל עצמם, ובכדי לנסוע לעיר מגוריהם ששם מקום ההצבעה שלהם, הם צריכים לבקש מאביהם ממון בעבור הוצאות הנסיעה, י"ל שאעפ"כ הם יהיו חייבים לקיים את החובה להשתתף בבחירות, וכדלהלן.

דהנה ידוע המעשה, באחד שאביו שלח לו מכתב, ובו הוא מבקשו שיבוא אליו, (ויש שמספרים שהבן הי' בבריסק והאב הי' בוורשא), - ושאל הבן את מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל, שכיון שכיבוד אב משל אב, אי"כ אינו מחוייב לנסוע, מפני הוצאות מסילת הברזל וכו', והשיב לו הגר"ח, אם אביך כתב לבוא, מחוייב אתה להלך ברגל אליו, ומה שאתה נוסע, זה אינו עבור אביך אלא עבורך (חיי המוסר' ח"ב עמ' קסא).

ומעתה לפי"ז הי"ה נמי בנידו"ד, שיי"ל שכל אחד חייב ללכת ברגל לקיים את חובתו להשתתף בבחירות, ואם רוצה לנסוע למקום הצבעתו, הרי הוצאות הנסיעה הינן הוצאות עבור הנוחות שלו, ובכל מקרה ההוצאות הנ"ל לא יפטר אותן מקיום חובתו ללכת ברגל.

- ו -

ואמנם אילו הי' הדין שאי"צ להוציא מממונו בעבור קיום החובה להשתתף בבחירות, אי"כ הי' מקום לדון לפוטרים מצד אחר, בגוונא דאם ילכו ברגל הדרך תארך להם כמה ימים, דאי"כ יש לומר דקודם יום הבחירות הרי אכתי לא הגיע זמן החיוב של המצוה, ואכתי אינם מחוייבים לצאת לדרכם (וכדלהלן), וכאשר יגיע זמן החיוב ביום הבחירות, הרי אם יתחילו אז ללכת לא יספיקו להגיע למקום הצבעתם באותו יום, ואי"כ ביום הבחירות הם יהיו אנוסים.

וכן יש לדון נמי גבי אנשים שמתגוררים כעת בחו"ל, ויש להם זכות הצבעה בבחירות בארץ ישראל, - די' לדון האם הם מחוייבים לנסוע לארץ ישראל בכדי להשתתף בבחירות, דהרי לפני יום הבחירות אכתי לא הגיע זמן החיוב של המצוה, ויש לדון שאכתי אינם חייבים לנסוע (וכדלהלן), וכאשר יגיע זמן החיוב ביום הבחירות, הרי אם יסעו אז, הם לא יספיקו להגיע למקום הצבעתם בארץ ישראל באותו יום, ואי"כ ביום הבחירות הם יהיו אנוסים.

- ז -

וידוע שסברא כעיי"ז כתב החיי אדם (ח"א כלל סח, בינשמט אדם' אות ג) וז"ל, 'נ"ל דאין צריך לעקור מביתו, לילך לעיר אחר לקיים המצוה, אפילו מצוה דאורייתא והיא עוברת, כתקיעת שופר ולולב... ועוד מטעם אחר נ"ל דאי"צ לילך מביתו, דהא קודם יו"ט, לא חל עליו כלל המצוה עד יו"ט, ואז א"א לו לילך יותר מתחום'.

ואע"פ דקיי"ל שואלין ודורשין קודם שלשים יום לכל יו"ט... ואי"כ חל עליו חיוב המצוה, כדמצינו בסי' תל"ו לעניין בדיקת חמץ, - נראה לי לחלק, דדווקא התם דהמצוה בידו לבדוק, חייבוהו חכמים לקיים המצוה, אבל הכא שאינו בידו רק שיחזור אחריה, אינו חייב אפילו מדרבנן... ולכן הדבר צ"ע, עכ"ל עיי"ש.

הרי לן לדעת הח"א הנ"ל, יתכן דאין שום חיוב לדאוג לקיום המצוה, לפני שהגיע זמן קיום המצוה, ואי"כ לפי"ז הי' מקום לדון לפוטרים מלנסוע וללכת לפני יום הבחירות וכנ"ל.

- ח -

ועי"ע במש"כ הצליח (פסחים ג): בכעיי"ז, שמי שנמצא בדרך רחוקה לפני פסח, אינו חייב לעלות ולהתקרב קודם זמן

ניתן לתרום להוצאות הפצת העלון, דרך עמדות 'נדרים פלוס' - [לעבור לקופות נוספות - להיכנס לקרן צרכי הרבים' - ולגלול למשבצת המצינית: 'עלון מים זכים' - הדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את העלון במייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת. להנצחת שמות לע"נ ולרפו"ש וכדו' (50), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)